

Sygn. akt V CSK 407/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku D. Spółki Akcyjnej w D.
przy uczestnictwie A. I. i D. M.
o zakazanie prowadzenia działalności gospodarczej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 grudnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 24 marca 2016 r., sygn. akt X Ga (...) (X2WSC (...)),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od uczestników na rzecz wnioskodawcy kwoty po 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych od każdego z nich, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10, niepubl., z dnia

23 marca 2012 r., II PK 284/11, niepubl., z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, niepubl. i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.). Nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Zdaniem skarżących w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się rozstrzygnięcia: 1) „czy uważa się niewypłacalnego w rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2012 r., poz. 1112, z późn. zm., dalej: p.u.n.) (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 stycznia 2016 r.) przedsiębiorcę, który nie wykonuje zobowiązań, które uznaje za nienależne (należności spornych) i które są przedmiotem postępowania sądowego, w którym są kwestionowane przez tego przedsiębiorcę, czy też kwestia tego, z jakiego powodu dane zobowiązanie nie jest wykonywane jest bez znaczenia dla określenia momentu powstania niewypłacalności”, 2) „czy umieszczenie wierzytelności na liście wierzytelności i jej niezaskarżenie przez upadłego przesądza ostatecznie o jej istnieniu i wysokości, czy też sąd ustalając na potrzeby postępowania zakazowego z art. 373 p.u.n. moment powstania stanu niewypłacalności spółki powinien poczynić w tym zakresie samodzielne ustalenia.”

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżących nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Skarżący nie przytoczyli ani nie uzasadnili takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. Nie wyjaśnili, dlaczego te zagadnienia mają charakter istotny. W zasadzie ograniczyli się do sformułowania dwóch pytań, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wyводу prawnego dla wykazania, że ich wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Ponadto, nie przedstawili wyводу zawierającego szczegółową argumentację prawną przekonującą o istnieniu rozbieżnych ocen prawnych przedstawionego zagadnienia. We wniosku brak jest odniesienia do orzecznictwa Sądu Najwyższego i poglądów doktryny w kwestiach objętych zagadnieniem prawnym i sygnalizowanymi wątpliwościami interpretacyjnymi. Argumentacja

skarżących jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji.

Ponadto problematyka przesłanek stosowania art. 373 p.u.n. w zakresie wskazanym przez skarżących była wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W orzeczeniach dotyczących tego zagadnienia wyjaśniono, iż z art. 373 ust. 1 p.u.n. wynika obowiązek wykazania przez wnioskodawcę niezłożenia przez uczestnika wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie, a zatem konieczne jest ustalenie w pierwszym rzędzie zaistnienia stanu niewypłacalności, w rozumieniu art. 11 ust. 1 p.u.n. tj. stanu trwałego niewykonywania większości wymagalnych zobowiązań oraz chwili zaistnienia tego stanu. Przy ustalaniu tych okoliczności mają zastosowanie wszystkie zasady i przepisy prawa procesowego dotyczące postępowania dowodowego i ustaleń faktycznych, w tym art. 229, art. 230 i art. 231 k.p.c. Następnie konieczne jest ustalenie, iż nie złożenie przez zobowiązanego wniosku o ogłoszenie upadłości w ustawowym terminie nastąpiło z jego winy. Wina i jej stopień są nie tylko przesłankami decydującymi o zakresie i czasokresie pozbawienia praw, lecz przede wszystkim mają wpływ na decyzję sądu o uwzględnieniu lub oddaleniu wniosku, bowiem orzeczenie zakazu przewidzianego w art. 373 ust. 1 p.u.n. ma charakter fakultatywny. Ponadto sąd powinien uwzględnić skutki podejmowanego działania, a wśród nich w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2016 r., V CSK 401/15, niepubl., z dnia 12 kwietnia 2012 r., II CSK 463/11, niepubl., z dnia 13 maja 2011 r., V CSK 352/10, niepubl., z dnia 30 listopada 2011 r., III CSK 44/11, niepubl., z dnia 12 kwietnia 2012 r., II CSK 463/11, niepubl., z dnia 24 września 2010 r., IV CSK 92/10, niepubl., z dnia 11 grudnia 2008 r., IV CSK 379/08, niepubl.). Natomiast, nie w każdym przypadku, gdy przedsiębiorca nie spłaca długów zachodzi podstawa uznania, iż istnieje podstawa do ogłoszenia upadłości. Ma to w szczególności miejsce, gdy przedsiębiorca nie płaci długów, ponieważ uznaje je za nienależne (należności sporne). Jednak, gdy liczne długi przedsiębiorcy są stwierdzone tytułami wykonawczymi i egzekucja prowadzona z jego majątku nie prowadzi do ich zaspokojenia, jego stanowisko, kwestionujące istnienie długów, jest bez znaczenia

dla oceny, czy w tej sytuacji zachodzi zaprzestanie płacenia długów, uzasadniające uznanie dłużnika za upadłego (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2004 r., III CK 360/02, niepubl.).

Z ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, iż skarżący nie złożyli w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, nie kwestionowali sporządzonej w postępowaniu upadłościowym listy wierzytelności, a stan niewypłacalności oparty na stwierdzeniu obu przesłanek z art. 11 p.u.n., został potwierdzony prawomocnym orzeczeniem sądu o ogłoszeniu upadłości. Sądy stwierdziły również, iż zarzuty skarżących przeciwko wierzytelności wnioskodawcy dochodzonej w postępowaniu upadłościowym są bezzasadne, nie ma podstaw do stwierdzenia nieważności umów cesji, a przeciwnie stanowisko uczestników jest tylko przyjętą przez nich linią obrony w postępowaniu zakazowym. Prezentacja zagadnienia prawnego musi osadzać się na stanie faktycznym przyjętym w zaskarżonym orzeczeniu, tymczasem skarżący zmierzają do wykazywania, że stan niewypłacalności zaistniał na skutek działań wierzycieli, wierzytelności, które wnioskodawca egzekwuje w ramach postępowania upadłościowego, mimo, ich biernej postawy w postępowaniu upadłościowym mu nie przysługiwały, a zatem kwestionują w istocie przepisanie im winy za doprowadzenie do stanu niewypłacalności. Kwestia czy w konkretnym stanie faktycznym istniały podstawy do przypisania skarżącym winy - jako przesłanki zaskarżonego orzeczenia - nie stanowi zagadnienia prawnego wymagającego zaangażowania Sądu Najwyższego.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz.1804).

